

UZASADNIENIE

Decyzją z 24 maja (...). nr sprawy (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił J. Ś. prawa do zasiłku chorobowego za okres 22 kwietnia 2023r. – 15 maja 2023r. wskazując, iż ubezpieczona podczas korzystania ze zwolnienia lekarskiego u pracodawcy (...) wykonywała czynności związane z prowadzeniem działalności pozarolniczej – wystawiła 3 faktury wykorzystując w ten sposób zwolnienie niegodnie z przeznaczeniem. (decyzja – nienumerowana karta akt zasiłkowych po k. 10)

J. Ś. wniosła odwołanie od tej decyzji wskazując, że wystawianie przed przedsiębiorcą faktur w okresie pobierania zasiłku chorobowego nie stanowi podstawy utraty świadczenia.

Organ rentowy wniosł o oddalenie odwołania wskazując, że każde wykonywanie pracy zarobkowej wyłącza prawo do zasiłku. Nadto zakwestionował ograniczenie aktywności zarobkowej ubezpieczonej jedynie do wystawienia faktur powołując się na konieczność sprawowania przez nią nadzoru nad zatrudnionym pracownikiem oraz konieczność spotkania z odbiorcą usługi objętej fakturą w związku z płatnością gotówkową.

Obie strony wystąpiły o koszty procesu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

Od 1 grudnia 2020r. J. Ś. jest zatrudniona na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy u D. K. prowadzącego działalność pod firmą (...) bus. Z tego tytułu podlega ubezpieczeniom społecznym w tym chorobowemu.

Niesporne, nadto zaświadczenie płatnika składek – k. 1 – 4 akt zasiłkowych, publicznie dostępne dane z (...) dotyczące wskazanego płatnika składek

Jednocześnie ubezpieczona ma zarejestrowaną działalność pozarolniczą obejmującą m.in. świadczenie usług pielęgniarских oraz prowadzenie punktu L.. Wskazany punkt znajduje się w lokalu, którego część ubezpieczona odpłatnie wynajmowała (podnajmowała) w okresie objętym zaskarżoną decyzją S. B. (1).

J. Ś. nie zajmowała się osobiście wykonywaniem usług pielęgniarских. Usługi te świadczyła zatrudniona przez nią na podstawie umowy o pracę jej matka G. Ś.. Prowadzeniem punktu L. zajmowały się obie panie w ten sposób, że w jednym czasie w punkcie wykonywała czynności tylko jedna z nich.

Ubezpieczona nie nadzorowała matki w wykonywaniu czynności z zakresu pielęgniarstwa nie mając wykształcenia ani doświadczenia we wskazanej materii.

Dowód: zeznania świadków S. B. (2) (zapis skrócony – k. 48 – 49), G. Ś. (zapis skrócony – k. 46 – 47), przesłuchanie ubezpieczonej (zapis skrócony – k. 48, 49), umowa o pracę – k. 31, 32

W okresie objętym zaskarżoną ubezpieczona miała zawarte umowy na świadczenie usług pielęgniarских z dwoma podmiotami: (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w L..

Niesporne, nadto zeznania świadka G. Ś. (zapis skrócony – k. 46 – 47), przesłuchanie ubezpieczonej (zapis skrócony – k. 48, 49), informacje placówek medycznych – k. 42, 44, faktury k. 9, 10

Wszystkie czynności wynikające z tych umów wykonywała, podobnie zresztą jak w okresach, gdy ubezpieczona nie korzystała za zwolnień lekarskich, G. Ś..

J. Ś. wystawiła jedynie w dniu 30 kwietnia 2023r. dla każdej z placówek fakturę za wykonane usługi.

Zrobiła to osobiście z uwagi na korzystanie przez obsługującą jej firmę księgową z urlopu wypoczynkowego.

Niesporne, nadto zeznania świadka G. Ś. (zapis skrócony – k. 46 – 47), przesłuchanie ubezpieczonej (zapis skrócony – k. 48, 49), informacje placówek medycznych – k. 42, 44, faktury k. 9, 10

Z tego samego powodu ubezpieczona wystawiła także 30 kwietnia 2023r. fakturę z tytułu umowy najmu S. B. (1).

W przypadku tej faktury, inaczej niż w przypadku wystawionych placówkom medycznym, wskazano płatność gotówką, a termin płatności oznaczono na 7 maja 2023r.

Dowód: zeznania świadka S. B. (2) (zapis skrócony – k. 48 – 49), przesłuchanie ubezpieczonej (zapis skrócony – k. 48, 49), faktury – k. 9 - 11

Co do zasady, z uwagi na obsługę i punktu L. i punktu z pamiątkami nie tylko przez przedsiębiorców, ale i zatrudniane przez nich osoby każdorazowo faktura z tytułu najmu zostawiana była przez ubezpieczoną w szufladzie w punkcie handlowo – usługowym. Stamtąd zabierał ją S. B. (1) pozostawiając gotówkę. O pozostawieniu faktury czy gotówki informowało się druga strona.

Faktura wystawiona 30 kwietnia 2023r. została przesłana S. B. (1) mailowo. Pozostawiony w szufladzie punktu egzemplarz stanowił wydruk sporządzonej komputerowo faktury. Wydruku dokonała i go pozostawiła dla S. B. (2) w zwykłym miejscu G. Ś.. Ona też odebrała zapłatę w gotówce.

Dowód: zeznania świadków: S. B. (2) (zapis skrócony – k. 48 – 49), G. Ś. (zapis skrócony – k. 46 – 47), przesłuchanie ubezpieczonej (zapis skrócony – k. 48, 49),

W okresie orzeczonej niezdolności do pracy 22 kwietnia 2023r. – 15 maja 2023r. ubezpieczona nie wykonywała w ramach posiadanych tytułów ubezpieczeń żadnej innej aktywności zarobkowej

Dowód: przesłuchanie ubezpieczonej (zapis skrócony – k. 48, 49),

Niezdolność ubezpieczonej do pracy spowodowana była dyskopatią. Pacjentka nie miała zaleconego leżenia.

Dowód: zaświadczenie (...) k. 9 akt zasiłkowych

Organ rentowy przeprowadził czynności wyjaśniające co do wykonywania przez ubezpieczoną działalności pozarolniczej w okresie orzeczonej niezdolności do pracy. Obejmowały one zwrócenie się do J. Ś. z zapytaniem o jej aktywność na wskazanym polu. Ubezpieczona w odpowiedzi wskazała na wystawienie trzech faktur.

Niesporne, nadto korespondencja stron – k. 5, 6 akt zasiłkowych

Sąd zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 i art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, (t.j. Dz.U. 2022.1732, obecnie t.j. Dz.U 2023.2780), zwanej w dalszej części rozważań ustawą zasiłkową, zasiłek chorobowy przysługuje ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy z powodu choroby w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego, przy czym ubezpieczony obowiązkowo (a takim jest pracownik) nabywa prawo do zasiłku chorobowego po upływie 30 dni nieprzerwanego ubezpieczenia. Ubezpieczony traci jednak prawo do zasiłku chorobowego, jeżeli wykonuje w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystuje zwolnienie w sposób niezgodny z jego celem (art. 17 ust. 1 wskazanej ustawy).

To właśnie w oparciu o ten ostatni przepis J. Ś. odmówiono prawa do zasiłku chorobowego. Z zaskarżonej decyzji nie wynika jednoznacznie, która z dwóch podanych w art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej przesłanek legła u podstaw rozstrzygnięcia organu. Organ wskazywał bowiem na wykorzystywanie zwolnienia niezgodnie z celem, jednocześnie jednak powołując okoliczności faktyczne mające świadczyć o aktywności zarobkowej. Dopiero w odpowiedzi na

odwołanie organ rozwił wskazaną wątpliwość odwołując się do wykonywania pracy zarobkowej jako przesłanki warunkującej odmowę prawa do zasiłku chorobowego.

Analiza zebranego w sprawie materiału dowodowego nie pozwalała na podzielenie stanowiska organu co do wystąpienia negatywnej przesłanki prawa do świadczenia określonej w art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej. Nie dawała bowiem podstaw do uznania, że aktywność zawodowa J. Ś. obejmowała inne czynności niż wystawienie trzech faktur wskazanych w ustaleniach faktycznych. Takiej aktywności zaprzeczyli zeznający w sprawie świadkowie. Zeznania tych świadków generalnie zbieżne i korespondujące także z przesłuchaniem ubezpieczonej nie budziły wątpliwości. Wprawdzie pokrewieństwo ubezpieczonej i świadka G. Ś. nakazywało podchodzić do zeznań tej ostatniej z pewną ostrożnością, zeznania te jednak znalazły potwierdzenie w nie nasuwających wątpliwości informacjach placówek medycznych co do osoby rzeczywiście świadczącej usługi pielęgniarские. Zasady doświadczenia życiowego przemawiały za uznaniem za wiarygodne zeznań świadka G. Ś. w zakresie samodzielności w wykonywaniu czynności i brak nadzoru ze strony ubezpieczonej, sam bowiem charakter czynności w sytuacji, gdy pracodawcą nie jest podmiot medyczny, w którym czynności te są wykonywane, przeczy możliwości bieżącego wydawania poleceń i kontrolowania podejmowanych działań. W istocie nadzór pracodawcy w takich warunkach sprowadza się do reakcji w przypadku zgłaszania przez placówkę zastrzeżeń do pracy zatrudnionych, których to zastrzeżeń - wedle słów ubezpieczonej - w tym wypadku nie było. Niewielkie rozbieżności w zeznaniach przesłuchanych osób co do przekazywania gotówki pomiędzy S. B. (1) a G. Ś. nie mogły prowadzić do odmówienia wiary dowodom ze źródeł osobowych, świadczą one bowiem raczej o nieuzgadnianiu treści zeznań, a tym samym przedstawianiu rzeczywistości zgodnie z tym, jak dana osoba ją zapamiętała. Świadcowie w tej sprawie zeznawali po 7 miesiącach od zdarzeń będących przedmiotem zainteresowania sądu, przy czym odnosili się do zwykłych czynności, do których w chwili ich wykonywania raczej nie przywiązywali istotnego znaczenia. Nadto chodziło o czynności powtarzalne (rozliczanie czynszu najmu następowało raz w miesiącu), co tym bardziej musiało utrudniać przesłuchanym przypomnienie sobie szczegółów jednej z tych czynności. Zresztą przekazanie G. Ś. wynagrodzenia przez S. B. (2) łatwo można wytłumaczeniem zabraniami za zgodą ubezpieczonej pozostawionej tytułem czynszu najmu gotówki jako części wynagrodzenia.

Nawet jednak gdyby uznać w omawianym zakresie dowody ze źródeł osobowych za nieprzekonujące, to i tak nie byłoby podstaw do odmówienia ubezpieczonej prawa do świadczenia.

O ile bowiem wykazanie spełnienia pozytywnych przesłanek do świadczenia spoczywa na ubezpieczonym, o tyle zaistnienie okoliczności wyłączających to prawo ma obowiązek udowodnić organ. Tymczasem w tej sprawie jedyną okolicznością przez organ wykazaną było sporządzenie przez ubezpieczoną trzech faktur. Podkreślenia wymaga, iż wykazanie to nastąpiło wyłącznie dzięki samej ubezpieczonej, która na zapytanie organu co do wykonywania w okresie orzeczonej niezdolności do pracy czynności związanych z prowadzoną działalnością pozarolniczą wskazała, że wystawiła takie faktury.

Sposób ustalania przez organ zaistnienia przesłanek z art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej nie odpowiada wymogom przewidzianym ustawą. Zgodnie bowiem z art. 17 ust. 3 ustawy zasiłkowej okoliczności, o jakich mowa w ust. 1 winny być stwierdzane w trybie określonym w art. 68 ustawy zasiłkowej, a zatem w trybie kontroli prowadzonej zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 27 lipca 1999r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu kontroli prawidłowości wykorzystywania zwolnień lekarskich od pracy oraz formalnej kontroli zaświadczeń lekarskich (Dz.U.1999.65.743). Kontrolę taką winno poprzedzać uzyskanie przez kontrolującego stosownego upoważnienia, a kończyć sporządzenie protokołu pokontrolnego, do którego ubezpieczony może wnieść uwagi. Z akt organu nie wynika, by wymogi te zostały spełnione.

Organ nie dokonał też przed wydaniem decyzji jakichkolwiek ustaleń co do zwykłego zakresu aktywności ubezpieczonej w ramach działalności pozarolniczej ani przyczyn wystawienia przez nią faktur. W decyzji nie wyjaśnił, dlaczego uznaje, wbrew utrwalonej raczej linii orzeczniczej sądów powszechnych i Sądu Najwyższego, że samo wystawienie dokumentów wyczerpuje pojęcie wykonywania pracy zarobkowej.

Przez pracę zarobkową, o jakiej mowa w art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej należy rozumieć każdą aktywność ludzką zmierzającą do osiągnięcia zarobku – wykonywanie umowy cywilno – prawnej, prowadzenie działalności pozarolniczej, wykonywanie zatrudnienia etc. Podejmowanie czynności w ramach działalności pozarolniczej ocenić więc należy co do zasady jako wykonywanie pracy zarobkowej.

Z art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej nie wynika, czy utrata zasiłku chorobowego warunkowana jest wykonywaniem pracy stanowiącej tytuł ubezpieczenia chorobowego (tej, co do której orzeczona została czasowa niezdolność) czy też każdej innej aktywności zarobkowej. W praktyce zaś stosunkowo często zdarza się, że ubezpieczony ma kilka źródeł dochodu, przy czym tylko jedno z nich (w związku z regulacjami ustawy systemowej dotyczącymi zbiegu tytułów) stanowi tytuł ubezpieczenia chorobowego czy też w ogóle ubezpieczenia społecznego.

W orzecznictwie sądów powszechnych i Sądu Najwyższego prezentowany jest pogląd, iż art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej odnosi się do wykonywania jakiejkolwiek aktywności zarobkowej także innej niż stanowiąca tytuł ubezpieczenia. Bez znaczenia pozostają tu: rodzaj pracy, częstotliwość jej wykonywania, jej wymiar czasowy. Taki pogląd prezentuje dość konsekwentnie Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie wyłączając jedynie z pojęcia wykonywania pracy zarobkowej incydentalną aktywność ubezpieczonego, o czym jeszcze dalej.

Pogląd ten jednak budzi w ocenie sądu orzekającego pewne zastrzeżenia zważywszy na cel zasiłku chorobowego.

Zasiłek chorobowy stanowi rekompensatę za czasową niemożność zarobkowania z przyczyn od ubezpieczonego niezależnych - choroby. Wykonywanie przez ubezpieczonego pracy zarobkowej w okresie orzeczonej niezdolności do pracy wskazuje, iż w istocie przyczyny takie nie występują. Stąd regulacja art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej. Wysokość zasiłku chorobowego uzależniona jest od wysokości składek na ubezpieczenie chorobowe odprowadzanych za ubezpieczonego. Świadczenie zatem kompensować ma utratę dochodu osiąganego z tego tytułu, a nie dowolnego innego źródła zarobkowania. Oczywiście aktywność zarobkowa na innych polach w okresie zwolnienia lekarskiego stawia w wątpliwość zasadność tegoż zwolnienia, świadcząc o tym, iż w istocie ubezpieczony może pracę wykonywać. Są jednak sytuacje, gdy taka wątpliwość nie występuje. Mają one miejsce wówczas, gdy rodzaj zwykłych aktywności zarobkowych podejmowanych równoległe przez ubezpieczonego, z których tylko jedna (podstawowa) stanowi tytuł ubezpieczenia chorobowego, różni się istotnie rodzajowo i czasowo, a schorzenie ubezpieczonego stanowi okresowo przeszkodę do wykonywania tylko aktywności podstawowej. Tak jest np. w przypadku, gdy zatrudnienie pracownicze wymaga sprawności ruchowej, która z uwagi na uraz kończyny, kręgosłupa jest wykluczona, a działalność pozarolnicza czy umowy cywilno – prawne polegają np. na telefonicznym prowadzeniu sondaży, przedstawianiu oferty handlowej itp. W tej i podobnych sytuacjach ubezpieczony, będąc niezdolnym do pracy w ramach zatrudnienia, pozostaje nadal zdolny do aktywności dodatkowej, której zakres nie wpływa w żaden sposób na powrót do zdrowia nie kolidując z procesem leczniczym (nie stanowi zatem wykorzystywania zwolnienia niezgodnie z jego celem, o jakim to wykorzystywaniu obok wykonywania pracy zarobkowej mowa w art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej). Jeśli do tego dochód z takiej dodatkowej aktywności nie pozwala na utrzymanie, stanowiąc nikły procent dochodu z niewykonywanego tytułu ubezpieczenia, zachodzi potrzeba kompensaty (poprzez zasiłek chorobowy) dochodu, którego w istocie ubezpieczony nie może uzyskać. Stąd, pomimo iż dodatkowa aktywność ma charakter zarobkowy, nie zawsze powinna skutkować utratą zasiłku (por. też wyrok Sadu Najwyższego z 16 marca 2023r. (...) 38/22, L.)

Powyższe rozważania w realiach sprawy nie mają istotnego znaczenia, bowiem wykazanej aktywności ubezpieczonej w ramach działalności pozarolniczej nie sposób traktować jako wykonywania pracy zarobkowej.

Co już było sygnalizowane, podejmowanie pewnej aktywności związanej z pracą zarobkową nie jest w utrwalonym orzecznictwie uznane za wykonywanie tej pracy w sytuacji, gdy chodzi o czynności incydentalne, wymuszone okolicznościami albo też - w przypadku osób prowadzących indywidualną działalność gospodarczą - czynności formalnoprawne, do jakich są obowiązani jako pracodawcy (np. wystawienie świadectwa pracy), podatnicy czy płatnicy składek, odstąpienie od których to czynności rodziłoby naruszenie przepisów prawa pracy, prawa podatkowego czy ubezpieczeń społecznych Sąd Najwyższy wielokrotnie w swoich orzeczeniach wskazywał na

możliwość uznania niektórych czynności związanych z wykonywaniem działalności zarobkowej za nieskutkującą utratą prawa do zasiłku chorobowego.

Ubezpieczona, zatrudniając pracownika i sama płacąc czynsz najmu za lokal (w części wynajmowany S. B. (1)), musiała wystawić faktury, by uzyskać środki pozwalające na regulację zobowiązań. Jej aktywność w tym zakresie była śladowa i uzasadniona okolicznościami (w tym urlopem księgowej). Nawet gdyby poza wystawieniem faktur J. Ś. rozliczyła się z pracownicą, to realizowałaby jedynie obowiązek ustawowy, co sprzeciwiałoby się pozbawieniu jej prawa do świadczenia z ubezpieczenia chorobowego. Zakres aktywności odbiegał od zwykłego w ramach działalności (obejmującego obsługę punktu L.), a zatem nie ma przeszkód, by uznać go za niewyłączający prawa do zasiłku. Powyższy pogląd znajduje oparcie w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. chociażby wyrok tego Sądu z 14 grudnia 2022r. (...) 126/21, L.).

Zważywszy na uzasadnienie zaskarżonej decyzji wskazać jeszcze można, że trudno taką aktywność ubezpieczonej uznawać za wykorzystywanie zwolnienia niezgodnie z jego celem, skoro wystawienie faktur nie wymagało istotnego nakładu czasu ani jakiegokolwiek wysiłku, a tym samym nie mogło wpływać negatywnie na proces leczniczy, zwłaszcza że ubezpieczona nie miała zaleconego leżenia.

W tych warunkach sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję uznając, iż J. Ś. ma prawo do zasiłku chorobowego w spornym okresie.

Orzeczenie o kosztach procesu wydano na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie wraz z odsetkami od dnia uprawomocnienia się orzeczenia koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu), do których zalicza się wynagrodzenie zawodowego pełnomocnika nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach. Zasądzona na rzecz ubezpieczonej kwota odpowiada minimalnej stawce wynagrodzenia zawodowego pełnomocnika określonej w § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. 2023.1935)

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)
